

Valitsemissektori rahanduse revisjon 2024. aastal

(uuendatud 22.10.2024)

23. septembril 2024 avaldas Statistikaamet valitsemissektori rahanduse revideeritud näitajad. Ümberarvestuse käigus uuendati aegrida aastate 1995–2023 kohta. Sel korral toimus aegridade suurevisjon, mis tähendab, et lisaks tavapärasele viimase nelja aasta andmete uuendamisele tehti metoodilisi täiendusi terve aegrea ulatuses.

Suurevisjoni raames uuendati metoodikat ka ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlusprotsessi (ingl Excessive Deficit Procedure ehk EDP) käigus saadud soovitude järgi. EDP käigus auditeerib Eurostat liikmesriikide valitsemissektori rahandusstatistika arvestamise metoodikaid ja annab soovitusi riikide andmete võrreldavuse tagamiseks.

Tavapärasel revisjonil läksid arvesse:

- 2020. aasta kohta koostatud pakkumise ja kasutamise tabelid;
- 2023. aasta kohta auditeeritud saldoandmike andmed;
- muudes allikates toimunud muudatused ja täpsustused.

Suurevisjoni käigus tehti järgnevad peamised metoodilised muudatused:

- üksuste ümberklassifitseerimine institutsionaalsete sektorite vahel;
- Eurostati antud juhiste rakendamine;
- 2023. aastal toimunud EDP dialoogvisiidi tegevuspunktide rakendamine.

Revisjoni kogumõju valitsemissektori eelarve üle-/puudujäägile ning võlale on aastate kohta erinev. Suurevisjon avaldas eelkõige mõju aegreale alates 2009. aastast, kuid valitsemissektori eelarve üle-/puudujääk muutus enim 2023. aastal (vt tabel ja joonis 1). Valitsemissektori võlg, mõõdetuna protsendina sisemajanduse koguproduktist (SKP-st) muutus enim aastatel 2009–2023 (vt tabel ja joonis 2). 2009. aastale eelnenud aastatel muutus valitsemissektori eelarve üle-/puudujääk ning võlg väga vähesel määral. Mõõdetuna protsendina SKP-st muutusid nii valitsemissektori eelarve üle-/puudujääk kui ka võlg lisaks valitsemissektori rahanduse näitajate revideerimisele ka SKP revisjoni tõttu.

Muutumatuks jäi valitsemissektori rahandusstatistika aastatel 1995–2000.

Valitsemissektori eelarve üle-/puudujäägi revisjon

Tabel 1. Valitsemissektori eelarve üle-/puudujääk enne ja pärast revideerimist, 2001–2023

	Üle-/puudujääk enne revisjoni, mln eurot	% SKP-st enne revisjoni	Üle-/puudujääk peale revisjoni, mln eurot	% SKP-st peale revisjoni	Erinevus, mln eurot	Erinevus, pp
2001	13,9	0,2	18,7	0,3	4,8	0,1
2002	32,7	0,4	34,9	0,4	2,2	0,0
2003	157,0	1,8	158,2	1,8	1,2	0,0
2004	234,1	2,4	236,2	2,4	2,1	0,0
2005	127,6	1,1	131,9	1,2	4,3	0,1
2006	392,2	2,9	386,4	2,8	-5,8	-0,1
2007	449,5	2,7	441,1	2,7	-8,4	0,0
2008	-440,0	-2,6	-439,4	-2,6	0,6	0,0
2009	-309,6	-2,2	-386,0	-2,7	-76,4	-0,5
2010	28,0	0,2	-62,1	-0,4	-90,1	-0,6
2011	181,0	1,1	104,2	0,6	-76,8	-0,5
2012	-51,4	-0,3	-71,0	-0,4	-19,6	-0,1
2013	34,1	0,2	-41,7	-0,2	-75,8	-0,4
2014	141,9	0,7	175,4	0,9	33,5	0,2
2015	23,4	0,1	52,3	0,2	28,9	0,1
2016	-89,6	-0,4	-19,1	-0,1	70,5	0,3
2017	-113,3	-0,5	-127,9	-0,5	-14,6	0,0
2018	-143,4	-0,6	-152,6	-0,6	-9,2	0,0
2019	33,5	0,1	-31,1	-0,1	-64,6	-0,2
2020	-1 489,9	-5,4	-1 511,0	-5,4	-21,1	0,0
2021	-766,6	-2,5	-808,2	-2,6	-41,6	-0,1
2022	-348,6	-1,0	-391,5	-1,1	-42,9	-0,1
2023	-1 318,7	-3,5	-1 088,0	-2,8	230,7	0,7

Joonis 1. Valitsemissektori eelarve üle-/puudujääk % SKP-st enne ja pärast revideerimist, 2001–2023



Valitsemissektori eelarve üle-/puudujäägi revisjoni mõjutajad on:

- üksuste ümberklassifitseerimised valitsemissektorisse tulenevalt EDP 2023 dialoogiviisi tegevuspunktidest ning regulaarsest üksuste klassifitseerimise analüüsist;
 - Mõju on üksuste ja aastate puhul erinev. Enim tõsteti üksusi valitsemissektorisse ümber tagasiulatavalt alates aastast 2022, kõige varasem ümberklassifitseerimine toimus alates aastast 2001.
- taastuenergiatasu ja -toetuste väljamaksmise kajastamine maksu ja subsiidiumi skeemina;
 - Mõju avaldub alates aastast 2007, kuid aastatel 2007–2018 on mõju valitsemissektori üle-/puudujäägi suhtes neutraalne.
- aastatel 2009–2010 riigi poolt II pensionisambasse tehtavate 4% suuruste sissemaksete peatamise kajastamine laenukohustuse, mitte tuluna;
 - Mõju avaldub aastatel 2009–2010 ning 2014–2016.
- AS Tallinna Soojus ja AS Utilitas Tallinn (varem AS Tallinna Küte) vahel 2001. aastal sõlmitud rendi- ja operaatorlepingu kajastamine kontsessioonina ehk laenukohustusena;
 - Mõju avaldub alates aastast 2006.
- Kaitsekulutuste kajastamise muutmine ning taasterahastu tulude sisse arvamine.¹
 - Mõjutab aastat 2023.

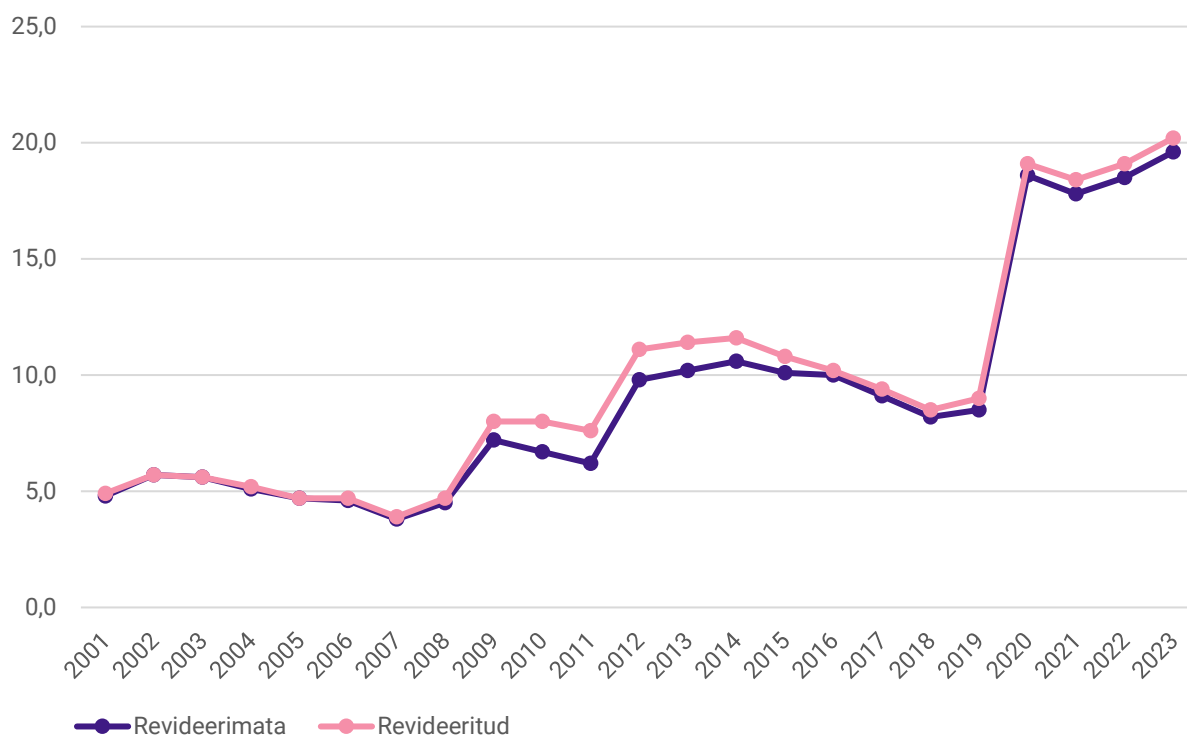
¹ Kaitsekulutuste kajastamine on veel Eurostatiga arutluse all.

Valitsemissektori võla revisjon

Tabel 2. Valitsemissektori võlg enne ja pärast revideerimist, 2001–2023

	Võlg enne revisjoni, mln EUR	% SKP-st enne revisjoni	Võlg peale revisjoni, mln eurot	% SKP-st peale revisjoni	Erinevus, mln eurot	Erinevus, pp
2001	333,4	4,8	344,4	4,9	11,0	0,1
2002	442,9	5,7	442,9	5,7	0,0	0,0
2003	489,7	5,6	489,7	5,6	0,0	0,0
2004	499,9	5,1	504,5	5,2	4,6	0,1
2005	533,1	4,7	537,0	4,7	3,9	0,0
2006	628,1	4,6	640,1	4,7	12,0	0,1
2007	617,5	3,8	641,0	3,9	23,5	0,1
2008	749,4	4,5	776,6	4,7	27,2	0,2
2009	1 023,1	7,2	1 127,2	8,0	104,1	0,8
2010	981,9	6,7	1 177,9	8,0	196,0	1,3
2011	1 027,4	6,2	1 271,8	7,6	244,4	1,4
2012	1 762,5	9,8	2 016,1	11,1	253,6	1,3
2013	1 934,2	10,2	2 191,3	11,4	257,1	1,2
2014	2 129,9	10,6	2 354,9	11,6	225,0	1,0
2015	2 077,4	10,1	2 267,0	10,8	189,6	0,7
2016	2 174,1	10,0	2 272,0	10,2	97,9	0,2
2017	2 174,1	9,1	2 294,1	9,4	120,0	0,3
2018	2 127,4	8,2	2 249,1	8,5	121,7	0,3
2019	2 373,4	8,5	2 575,9	9,0	202,5	0,5
2020	5 094,4	18,6	5 319,9	19,1	225,5	0,5
2021	5 533,5	17,8	5 793,8	18,4	260,3	0,6
2022	6 657,4	18,5	6 965,0	19,1	307,6	0,6
2023	7 374,6	19,6	7 707,7	20,2	333,1	0,6

Joonis 2. Valitsemissektori võlg % SKP-st enne ja pärast revideerimist, 2001–2023



Valitsemissektori võla revisjoni mõjutasad enim:

- üksuste ümberklassifitseerimine valitsemissektorisse tulenevalt EDP 2023 dialogvisiidi tegevuspunktidest ning regulaarsest üksuste klassifitseerimise analüüsist;
 - Mõju on üksuste ja aastate puhul erinev. Enim tõsteti üksusi valitsemissektorisse ümber tagasiulatavalt alates aastast 2022, kõige varasem ümberklassifitseerimine toimus alates aastast 2001.
- perioodil 2009–2010 riigi poolt II pensionisambasse tehtavate 4% suuruste sissemaksete peatamise kajastamine laenukohustuse, mitte tuluna;
 - Mõju avaldub aastatel 2009–2016.
- AS Tallinna Soojus ja AS Utilitas Tallinn (varem AS Tallinna Küte) vahel 2001. aastal sõlmitud rendi- ja operaatorlepingu kajastamine kontsessioonina ehk laenukohustusena;
 - Mõju avaldub alates aastast 2006.
- euromüntide emiteerimisest tuleneva kohustuse välja jätmine;
 - Mõju avaldub aastatel 2011–2015.
- pikaajaliste kaubanduskrediitide ja muude kohustuste kajastamine laenukohustusena;
 - Mõju avaldub aastatel 2004–2015.
- Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi (EFSF) laenude intressikohustise arvestamine võla hulka.
 - Mõju avaldub alates aastast 2011.